

Προς υπεράσπιση της εξέγερσης στο Ferguson

του Robert Stevens II (μετάφραση: Μαρία Ψωμά)

Το περασμένο σαββατοκύριακο η αστυνομία στο Ferguson του Missouri δολοφόνησε τον Michael Brown, ένα μαύρο έφηβο. Οι λεπτομέρειες δεν έχουν ξεκαθαριστεί πλήρως ακόμα, αλλά είναι σαφές ότι κατά τη διάρκεια ενός διαπληκτισμού με περιπολικό, ένα τετράγωνο μακριά από το σπίτι της γιαγιάς του, ένας αστυνομικός πυροβόλησε και σκότωσε τον άοπλο έφηβο στη μέση του δρόμου. Σύμφωνα με μάρτυρες, ο Brown απομακρυνόταν από τον αστυνομικό και είχε τα χέρια του στον αέρα όταν πυροβολήθηκε.

Το Ferguson είναι μια πόλη όπου συγκεντρώνεται μεγάλος πληθυσμός φτωχών μαύρων υπο τον έλεγχο σωμάτων διοίκησης συντριπτικά αποτελούμενων από λευκούς. Η δολοφονία χτύπησε νεύρο. Ξέσπασαν άμεσα διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες, καθώς οι άνθρωποι κατέβηκαν στους δρόμους -που τελικά κορυφώθηκαν σε εξέγερση. Το πλήθος, από αγρυπνίες με κεριά στον τόπο του εγκλήματος κατέληξε να κάψει χώρους επιχειρήσεων και να πετάξει μολότοφ σε αναμετρήσεις με την αστυνομία. Πώς όμως έφτασαν εκεί; Οι άνθρωποι του Ferguson δεν είναι ένας απερίσκεπτος και βίαιος όχλος. Πέρασαν στην εξέγερση από μια συντονισμένη διαδικασία πολιτικής ευαισθητοποίησης. Ένα βίντεο από τον τόπο του εγκλήματος δείχνει πολιτικούς "υποκινητές" να μετατρέπουν την οργή της στιγμής σε πολιτική ενότητα. Ένας από τους ομιλητές, συγκεκριμένα, ένας νεαρός μαύρος, παρουσιάζει μια αδιάσειστη πολιτική ανάλυση, που καταδεικνύει την αδικία της αστυνομικής βίας ως παραπροϊόν του οικονομικού εκτροχιασμού της κοινότητας: "Δίνουμε σ' αυτούς τους τενεκέδες τα λεφτά μας, μένουμε στα συγκροτήματα των πολυκατοικιών τους, αλλά δε δικαιούμαστε δικαιοσύνη. Ούτε καν σεβασμό. Είναι έτοιμοι να σε πετάξουν έξω αν μείνεις ένα νοίκι πίσω. Πρέπει να είμαστε 'ως εδώ'." Οι εξεγέρσεις, όπως και άλλες μορφές πολιτικής δράσης, μπορούν να χτίσουν αλληλεγγύη. Να δημιουργήσουν δυνατά αισθήματα κοινής ταυτότητας. Η εκτροπή της κατάστασης στο Ferguson προσέλκυσε ανθρώπους που βρίσκονται στο περιθώριο, από όλη την περιοχή. Η παρουσία των ανθρώπων αυτών δεν αποτελεί ένδειξη κλίματος ανομίας, αλλά αντανακλά την πολιτική δύναμη της συγκυρίας και την έλξη που ασκήθηκε από αυτή. Από την αρχή, οι διαδηλώσεις κατά της αστυνομίας που προηγήθηκαν της εξέγερσης είχαν, εμφανώς, ένα αίσθημα "εμείς εναντίον αυτών". Σε κάποιο σημείο της διαδήλωσης, η γυναίκα που κρατά την κάμερα λέει "Πού είναι οι thugs (σ.τ.μ.: χαρακτηρισμός για τα μέλη συμμοριών); Πού είναι οι συμμορίες όταν σας χρειαζόμαστε;". Και τότε το πλήθος αρχίζει να καλεί τις διάφορες συμμορίες του δρόμου να εγκαταλείψουν τις εχθροπραξίες "μαύρων εναντίον μαύρων" και να ενωθούν στη μάχη κατά της καταπίεσης. Η κοινότητα ήταν ενωμένη και έτοιμη να αναλάβει δράση. Το πρόβλημα ήταν η αστυνομία και έπρεπε να τη σταματήσουν. Το πλήθος δεν ήταν παράλογο και απολίτικο. Προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν μια ευκαιρία να ικανοποιηθούν ευρύτερες πολιτικές τους ανάγκες. Ήξεραν ότι η διαφυλετική βία ήταν ζήτημα για την κοινότητα, και ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι δράστες της βίας ήταν τα ίδια τους τα παιδιά, τα ξαδέρφια, οι γείτονες και φίλοι τους. Αν και κάποιοι ισχυρίζονται ότι οι μαύροι δε νοιάζονται για τη βία εντός των κοινοτήτων τους, το αίτημα του πλήθους για ενότητα των συμμοριών δείχνει ότι οι εξεγέρσεις κατά της αστυνομίας προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες για να ενώσουν τους ανθρώπους με τρόπους που ψάχνουν λύσεις για μακροπρόθεσμα ζητήματα όπως η βία των συμμοριών. Μετά την εξέγερση οι συμμετέχοντες σε αυτή συνέχισαν να συζητούν τον ξεσηκωμό με πολιτικούς όρους. Ο DeAndre Smith, που ήταν παρών στο κάψιμο του QuikTrip, είπε σε τοπικό δελτίο ότι "Τους νοιάζει τι γίνεται στα

μαγαζάκια τους, στο εμπόριο τους κι αυτά. Δεν τους νοιάζει η δολοφονία." Ένας άλλος άνδρας προσθέτει: "Νομίζω ότι έπρεπε να γίνει όλο αυτό, για να καταλάβει η αστυνομία ότι δεν κάνει κουμάντο σε όλα". Και ο Smith καταλήγει: "Δε νομίζω ότι ήταν αρκετό". Σε δεύτερη συνέντευξη, αυτή τη φορά με την Kim Bell της St. Louis Post-Dispatch, ο Smith μίλησε για την πίστη του στην εξέγερση ως βιώσιμη πολιτική στρατηγική: "Αυτό ακριβώς πρέπει να συμβαίνει όταν η κοινότητα υφίσταται μια αδικία... Ήμουν εκεί έξω με την κοινότητα κι αυτό έχω να πω... Ειλικρινά, δεν νομίζω ότι τελείωσε. Νομίζω ότι τώρα θα καταλάβουν τι σημαίνει αντίσταση εδώ στο St Louis, την τελευταία πολιτεία που κατάργησε τη δουλεία. Πιστεύουν ότι ακόμα έχουν την εξουσία σε κάποια πράγματα. Έτσι νομίζω. [...] Έτσι μαζεύουν λεφτά. Από επιχειρήσεις και φόρους, από τις κλήσεις που μοιράζει η αστυνομία σε ανθρώπους, που τους σέρνει στα δικαστήρια και τους κλείνει πίσω από τα κάγκελα - έτσι βγαίνουν τα λεφτά στο St Louis. Και όλα έχουν σχέση με τα λεφτά στο St Louis. Οπότε αν εσύ σταματήσεις τη ροή του εισοδήματος πρέπει να έχουν οργανωθεί κάπως... "εμείς θα τρώμε κι εσείς θα πεινάτε", και θα μας δώσουν καινούριες εργατικές πολυκατοικίες -να σε πετάξουν σε μια καινούρια γειτονιά μόνο σου και να σε παρακολουθούν να πεινάς... Δε θα τους περάσει, όχι στο St Louis." Ο Smith ταυτοποιεί αυτό που πολλοί αυτοπροσδιοριζόμενοι ως αντιρατσιστές και αριστεροί αδυνατούν να καταλάβουν - ότι ο ρατσισμός δεν είναι ηθικό ζήτημα. Αναγνωρίζει ότι το ευρύτερο οικονομικό κατεστημένο διευκολύνει και επωφελείται από τη φυλετική υποδούλωση, οπότε ψάχνει τρόπους να επέμβει και να διαταράξει αυτή τη διαδικασία. Αυτή είναι πιο ουσιώδης ανάλυση από αυτή που συνήθως προσφέρει η αριστερά, αλλά δε σταματά εκεί. Το να δράσεις με βάση αυτή την ανάλυση είναι ο μόνος τρόπος να εκριζώσεις την παγιωμένη φυλετική ιεραρχία. Συνήθως, όταν συμβαίνουν γεγονότα σαν την εξέγερση του Ferguson, καλοπροαίρετοι άνθρωποι σπεύδουν να καταδικάσουν τους συμμετέχοντες. Κατ' ελάχιστο, απορρίπτουν την εξέγερση ως "αντιπαραγωγική" και "οπορτουνιστική" - σάπια μήλα που χαλάνε το φορτίο. Αυτή ακριβώς είναι η οπτική που κριτικάρει ο DeAndre Smith στην πρώτη του συνέντευξη. Οι περισσότεροι από τους δυσφημιστές αυτούς, κάποιοι και μαύροι, θέλουν να επιβάλλουν στην κοινότητα μια "ευπρεπή πολιτική στάση", καλώντας τους υποτακτικούς να παρουσιαστούν έτσι ώστε να τους αποδεχτεί η κυρίαρχη τάξη και να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη. Όπως έγραψε σε φετινό του άρθρο ο πολιτικός επιστήμονας Frederick Harris: "Αυτό που ξεκίνησε σαν φιλοσοφία που διακηρύχθηκε από μια μαύρη ελίτ, η "ανύψωση της φυλής" με το να ξεριζωθούν τα "κακά" χαρακτηριστικά των φτωχών μαύρων, εξελίχθηκε σε σήμα κατατεθέν της πολιτικής των μαύρων στην εποχή του Obama. Μια κυβερνώσα φιλοσοφία με επίκεντρο τη διαχείριση της συμπεριφοράς των μαύρων που μένουν πίσω σε μια κοινωνία που θεωρητικά βρίθει ευκαιριών. Αλλά η πολιτική της ευπρέπειας παρουσιάζεται τελικά ως μια χειραφετητική στρατηγική, αμελώντας πλήρως κάθε συζήτηση για δομικές δυνάμεις του συστήματος που εμποδίζουν την κινητικότητα των φτωχών μαύρων και της εργατικής τάξης γενικότερα." Ενώ οι εξεγέρσεις συνήθως προσδίδουν στα γεγονότα της κοινότητας την ισχύ να κατευθύνουν συντονισμένη πολιτική ενέργεια σε δυναμικές και απρόβλεπτης κατάληξης εξελίξεις, η μπαγιάτικη πολιτική της ευπρέπειας οδηγεί μόνο σε περαιτέρω περιθωριοποίηση και εκτροχιασμό. Μπορεί να διαφωνήσει κανείς με τη χρησιμότητα της εξέγερσης. Αλλά τα αντανάκλαστικά αυτών των κοινωνιών απέναντι στην υποδούλωση πρέπει να συζητηθούν με πολιτικούς όρους και να μην απορριφθούν εκ των προτέρων. Ζούμε σε ένα πλαίσιο λευκής υπεροχής και νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, στο οποίο φυλετικά ουδέτερες πολιτικές χρησιμοποιούνται για να διατηρήσουν την ταξική εκμετάλλευση και τη φυλετική ιεραρχία, και οποιαδήποτε ανοιχτή προσπάθεια να αντιμετωπιστούν ζητήματα ρατσισμού αποδομείται ή περιθωριοποιείται. Αυτές οι πολιτικές εντατικοποιούν τον οικονομικό εκτροχιασμό και τη φτώχεια που υφίστανται όσοι βρίσκονται στο περιθώριο. Αυτό που δείχνουν να κατανοούν και οι συνεντευξιαζόμενοι των τοπικών μέσων και οι μάρτυρες από

τη σκηνή του εγκλήματος είναι η ανάγκη να διαταραχθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ της ταξικής υποδούλωσης και του καπιταλισμού. Ένωσαν πως μια πορεία ή κάποια άλλη αποδεκτή μορφή ήπιας αγανάκτησης δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει τα πολιτικά τους αιτήματα - και δεν είχαν άδικο. Πολλοί από εμάς σπεύδουν να καταδικάσουν τέτοιου είδους αναταραχές, επειδή στην πραγματικότητα είναι ευχαριστημένοι με τη μετα-ρατσιστική ψευδαίσθηση του νεοφιλελευθερισμού. Στο καμένο QuikTrip, κάποιος άφησε ένα πλακάτ που απευθυνόταν στην "εταιρεία της γειτονιάς", με την ελπίδα ότι οι δουλειές τους θα ξαναοίξουν: "Αγαπητή γειτονική εταιρεία, λυπάμαι που συνέβη αυτή η πράξη ληστείας και βίας. Σε παρακαλώ, γύρνα γρήγορα. Ψωνίζω από εδώ 2-3 φορές την εβδομάδα." Επιφανειακά, το να αντιμετωπίσεις τις επιπτώσεις μιας εξέγερσης είναι σημαντικό πολιτικό ζήτημα. Τοποθετώντας τον εαυτό του στη θέση του πελάτη που χρειάζεται τη "γειτονική του εταιρεία", είναι πιθανό αυτό το άτομο να έδρασε όχι από ανησυχία για τους εργαζόμενους που έχασαν τη δουλειά τους - τους πραγματικούς τους γείτονες - αλλά υπό το φόβο να διαταραχθεί η καταναλωτική τους ρουτίνα. Όπως παρατήρησε ο DeAndre Smith ταυτιζόμαστε περισσότερο με κατεστραμμένες βιτρίνες παρά με κατεστραμμένους ανθρώπους. Από το Tea Party της Βοστώνης ως την εξέγερση του Shay, οι εξεγέρσεις καθόρισαν την πορεία των ΗΠΑ. Στο παρελθόν, οι λευκοί εξεγερμένοι είχαν πρόσβαση σε θεσμική ισχύ, που νομιμοποίησε κάποια παράπονά τους και έδωσε πολιτικές λύσεις, τουλάχιστον στο βαθμό του εφικτού σε μια καπιταλιστική κοινωνία. Το κλειδί για την εξέγερση του Ferguson, όπως σε κάθε μη βιώσιμη πολιτική κατάσταση, είναι να μετατραπούν η οργή και οι ταραχές σε εποικοδομητική πολιτική οργάνωση. Πιο εύκολα λέγεται παρά γίνεται - αλλά είναι καλύτερη αντίδραση από το να απορρίψεις τις εξεγέρσεις και να το κάνεις ακόμα πιο δύσκολο για τους ανθρώπους να πετύχουν αυτό τον Ηράκλειο άθλο. Ο Malcolm X μας θυμίζει ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι μείζον μέσο υποδούλωσης γιατί ορίζουν ποιες πράξεις είναι αξιοσέβαστες και ποιες ακραίες, άρα και αθέμιτες. Αντί να ακολουθήσουμε αυτό το οικείο σενάριο, ας αντισταθούμε σε αναλύσεις που θέλουν τους εξεγερμένους να στερούνται πολιτικής σκέψης. Ας βρούμε τρόπους να παρατηρήσουμε αντικειμενικά και να συζητήσουμε τα πολιτικά τους αιτήματα, αντί να κριτικάρουμε απλώς τη φύση της δικής τους απάντησης στην κοινωνική βία. Το πρωτότυπο κείμενο από το Jacobin